

www.karunaduexams.com

ಗ್ರಾ ಪಂ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಗ್ರೇಡ್-1 (ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ-3)

ಸಮಾಸ

www.karunaduexams.com

ಸಮಾಸ:

ಸಮಾಸವೆಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಪದವೆಂದರ್ಥ. ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸಮಾಸ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಧಿ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅರ್ಥಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಪದಗಳು ಸೇರಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಲೋಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಂಯುಕ್ತ ಪದಗಳಾಗುವುದನ್ನು 'ಸಮಾಸ' ವೆನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಕೆಂಪಾದ ತಾವರೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ, ಕೆಂಪು - ತಾವರೆ ಪದಗಳು ಕೂಡಿ, 'ಕೆಂದಾವರೆ' ಎಂಬ ಸಮಸ್ತ ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ಪದವೊಂದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಾಕ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಥ ಹೊಮ್ಮುವ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುವುದನ್ನು 'ವಿಗ್ರಹ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ಣನೆಯ ವಾಕ್ಯ ಅಥವಾ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಕೆ, 'ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ' ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಸಮಸ್ತ ಪದವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುವರು".

ಸಮಾಸದ ವಿಧಗಳು:

- ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ
- ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ
- ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ
- ಅಂಶಿ ಸಮಾಸ
- ಧ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ
- ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ
- ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ
- ಗಮಕ ಸಮಾಸ

ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ

ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಉತ್ತರ ಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉದಾ: ಮರದ + ಕಾಲ = ಮರಗಾಲ, ಬೆಟ್ಟದ + ತಾವರೆ = ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ, ಕೈ + ತಪ್ಪು = ಕೈತಪ್ಪು, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ + ಕನಸು = ಹಗಲುಗನಸು.

ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ

ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಲಿಂಗ, ವಚನ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಸಮನಾಗಿದ್ದು, ವಿಶೇಷಣ, ವಿಶೇಷ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆ ಹೊಸದು + ಕನ್ನಡ = ಹೊಸಗನ್ನಡ, ಹಿರಿದು + ಜೇನು = ಹೆಜ್ಜೇನು, ಕಿರಿಯು + ಗೆಜ್ಜೆ = ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ, ಕೆಂದುಟಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗು, ಸಿಡಿಮದ್ದು, ಪಂದತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ

ಪೂರ್ವ ಪದವು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕವಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತರಪದದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸವೇ ದ್ವಿಗು ಸಮಾಸ. ಉದಾಹರಣೆ: ಒಂದು + ಕಣ್ಣು = ಒಕ್ಕಣ್ಣು, ಎರಡು + ಬಗೆ = ಇಬ್ಬಗೆ, ಸಪ್ತ + ಸ್ವರ = ಸಪ್ತಸ್ವರ, ನವರಾತ್ರಿ, ನಾಲ್ವಡಿ, ಮುಮ್ಮಡಿ, ದಶಮುಖಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂಶಿ ಸಮಾಸ

ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಪದಗಳು ಅಂಶಾಂಶಿಭಾವ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸೇರಿ ಪೂರ್ವಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಅಂಶಿ ಸಮಾಸವೆಂದು ಹೆಸರು."ಅಂಶವೆಂದರೆ 'ಭಾಗ' ಅಥವಾ 'ಅವಯವ'. ಉದಾಹರಣೆ: ತಲೆಯ + ಮುಂದು = ಮುಂದಲೆಬೆರಳಿನ + ತುದಿ = ತುದಿಬೆರಳು ಕರೆಯ + ಒಳಗು = ಒಳಗೆರೆಹಿಂದಲೆ, ಮುಂಗಾಲು, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ, ಅಂಗೈ

ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ

ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ನಾಮಪದಗಳು ಸಹಯೋಗ ತೋರುವಂತೆ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು.ಉದಾಹರಣೆ: ಕೆರೆಯೂ + ಕಟ್ಟಿಯೂ + ಬಾವಿಯೂ = ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಾವಿಗಳು, ಕಾಫಿಯೂ + ತಿಂಡಿಯೂ = ಕಾಫಿ-ತಿಂಡಿ, ಬೆಟ್ಟವೂ + ಗುಡ್ಡವೂ = ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು, ಅಣ್ಣನು + ತಮ್ಮನು= ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ತನುಮನಗಳು, ಕೈಕಾಲು, ಮಳೆಬೆಳೆ, ನಡೆನುಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ

ಎರಡು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಬೇರೊಂದು ಪದದ/ ಅನ್ಯಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು.ಉದಾಹರಣೆ: ಮೂರು+ಕಣ್ಣು+ಉಳ್ಳವ=ಮುಕ್ಕಣ್ಣು, ಶಾಂತಿಯು+ಖನಿಯಾಗಿರುವನು+ಯಾವನೋ=ಶಾಂತಿಖನಿ,ಸಹಸ್ರ+ಅಕ್ಷಿಗಳು+ಯಾರಿಗೋ=ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ,ಪಂಕದಲ್ಲಿ+ಜನಿಸಿದ್ದು+ಯಾವುದೋ=ಪಂಕಜ, ಚಂದ್ರನಖಿ, ಕುರುಕುಲಾರ್ಕ, ಚಕ್ರಪಾಣಿ, ನಿಶಾಚಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ

"ಪೂರ್ವ ಪದವು ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದವಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರಪದವು ಕ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ".ಉದಾಹರಣೆ: ಸುಳ್ಳನ್ನು+ಆಡು=ಸುಳ್ಳಾಡು, ಕಣ್ಣನ್ನು+ತೆರೆ=ಕಣ್ಣೆರೆ, ವಿಷವನ್ನು+ಕಾರು =ವಿಷಕಾರು, ಕೈಯನ್ನು +ಮುಗಿ=ಕೈಮುಗಿ ಆಸೆಹೊತ್ತು, ಹಣ್ಣುತಿನ್ನು , ಕಂಗಡು , ಜೀವಬಿಡು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗಮಕ ಸಮಾಸ

ಪೂರ್ವ ಪದವು ಸರ್ವನಾಮ, ಕೃದಂತ ಗುಣವಾಚಕ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಗುವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಗಮಕ ಸಮಾಸ ಎಂದು ಹೆಸರು.ಉದಾಹರಣೆ: ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ:ಅವನು +ಹುಡುಗ=ಆ ಹುಡುಗ, ಇವಳು +ಹುಡುಗಿ=ಈಹುಡುಗಿ,ಯಾವುದು+ಮರ=ಯಾವಮರ,ಕೃಂದತಕ್ಕೈ,ಮಾಡಿದುದು+ಅಡುಗೆ=ಮಾಡಿದಡುಗೆ,ತೂಗುವುದು+ತೊಟ್ಟಿಲು=ತೂಗುವತೊಟ್ಟಿಲು, ಉಡುವುದು+ದಾರ=ಉಡುದಾರ, ಸುಡುಗಾಡು, ಬೆಂದಡಿಗೆ, ಕಡೆಗೋಲು, ಗುಣವಾಚಕಕ್ಕೆ, ಹಸಿಯದು +ಕಾಯಿ=ಹಸಿಯಕಾಯಿ, ಹಳೆಯದು+ಕನ್ನಡ=ಹಳೆಗನ್ನಡ, ಕಿರಿಮಗಳು, ಬಿಳಿಯಬಟ್ಟೆ , ಅರಳುಮೊಗ್ಗು, ಸಂಖ್ಯೆಗೆ, ನೂರು +ಹತ್ತು =ನೂರಹತ್ತು, ಮೂವತ್ತು+ಆರು=ಮೂವತ್ತಾರು, ಮೂವತ್ತು, ಹೆಪ್ಪತ್ತು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು.

ಲಿಂಗಗಳು

'ಒಂದು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ' ಯಾವ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೆಸರು. ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳುಂಟು ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ:

ಪುರುಷರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳೇ ಪುಲ್ಲಿಂಗ. ಯಾವ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಾಗ ಗಂಡಸು ಎಂಬಧ್ಯವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದೋ ಅದು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಎನಿಸುವುದು. ಉದಾಹರಣೆ: ತಂದೆ, ಅರಸ, ಹುಡುಗ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ರಾಜ, ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಧಾನಿ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ:

ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳೇ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ. ಯಾವ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗೆ ಹೆಂಗಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯುವುದೋ ಅದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ.ಉದಾಹರಣೆ: ರಾಣಿ, ರಾಧೆ, ತಾಯಿ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ, ಚಲುವೆ, ಅರಸಿ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ.

ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ:

ಯಾವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಾಗ ಹೆಂಗಸು-ಗಂಡಸು ಎರಡೂ ಅಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದೋ ಅದು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ಎನಿಸುವುದು. ಪುಲ್ಲಿಂಗವೂ ಅಲ್ಲದ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವೂ ಅಲ್ಲದ ಲಿಂಗಗಳು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾ:- ಮನೆ, ನೆಲ, ಬೆಂಕಿ, ಹೊಲ, ಗದ್ದೆ, ತೋಟ, ಮರ, ಆಕಾಶ, ಬಂಗಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಲಿಂಗಗಳ ಅನ್ಯ ವಿಧಗಳು:

ಪುನ್ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಗಳು: ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಹಾಗೂ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಂತೆಯೂ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಪುನ್ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆ: ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಶನಿ ಮಂಗಳ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿತು - ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ, ಚಂದ್ರ ಮೂಡಿದನ- ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಶನಿಯು ಕಾಡುತ್ತದೆ - ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ, ಶನಿಯು ಕಾಡಿದನು - ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸೂರ್ಯ ಉದಯವಾಯಿತು- ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ,ಸೂರ್ಯ ಉದಯವಾದನು - ಪುಲ್ಲಿಂಗ.

ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳು: ನಾಮಪದಗಳು ಸಂಧಭ ಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಂತೆಯೂ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆ: ದೇವತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿದೇವತೆ, ಒಲಿಯಿತು, ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದೇವತೆ, ಒಲಿದಳು, ಸ್ತ್ರೀ,ಸರಸ್ವತಿ, ಕೃಪೆ ಮಾಡಿತು, ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಸರಸ್ವತಿ, ಕೃಪೆ ಮಾಡಿದಳು, ಸ್ತ್ರೀ,ಹುಡುಗಿ, ಓಡುತ್ತದೆ, ಸ್ತ್ರೀ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಹುಡುಗಿ ಓಡುವಳು, ಸ್ತ್ರೀ.

ವಚನಗಳು:

ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಚನ ಎಂದರೆ - "ಪರಿಶುದ್ಧ / ನೀತಿಯುಕ್ತ ಮಾತು ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಚನ ಎಂದರೆ " ಸಂಖ್ಯೆ" ಎಂದರ್ಥ.ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಏಕವಚನ ಬಹುವಚನ.

- ಏಕವಚನ : "ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಒಂದು ವಸ್ತು, ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಏಕವಚನ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ : ಅರಸು, ನೀನು, ಮನೆ , ನಾನು, ಮರ, ಕವಿ , ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ರಾಣಿ, ಊರು, ಇತ್ಯಾದಿ
- ಬಹುವಚನ : "ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಬಹುವಚನ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉದಾ : ಅರಸರು, ನೀವು, ಮನೆಗಳು, ನಾವು, ಮರಗಳು, ಕಿವಿಗಳು, ಅಣ್ಣದಿರು, ತಾಯಿಯರು, ರಾಣಿಯರು, ಊರುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ನಾಮ ಪದಗಳ ಮೂಲ ರೂಪಕ್ಕೆ ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಜೊತೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ನಾಮಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ "ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರುವ" ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಹೆಸರು ಅಥವಾ "ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಭಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಲುಸೇರಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದುಹೆಸರು" ಅಥವಾ "ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಂದಿಗೆ ನಾಮಪದಗಳ ಸಮಭಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕರಣ, ಸಂಪ್ರಧಾನ, ಅಪಾದಾನ, ಅಧಿಕರಣ, ಮುಂತಾದ ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು 'ವಿಭಜಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯಯ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ

ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ನಾಮಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ , ಹಾಗೂ ಸರ್ವನಾಮ ಪದಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ವಿಧಗಳು :ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎಂಟುವಿಧಗಳಿವೆ.

ವಿಭಕ್ತಿಯಹೆಸರು	ಪ್ರತ್ಯಯ
ಪ್ರಥಮವಿಭಕ್ತಿ	ಉ
ದ್ವಿತೀಯವಿಭಕ್ತಿ	ಅನ್ನು
ತೃತೀಯವಿಭಕ್ತಿ	ಇಂದ
ಚತುರ್ಥಿವಿಭಕ್ತಿ	ಗೆ ಇಗೆ
ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿ	ದಸೆಯಿಂದ
ಷಷ್ಠಿವಿಭಕ್ತಿ	ಅ
ಸಪ್ತಮಿವಿಭಕ್ತಿ	ಅಲ್ಲಿ
ಸಂಭೋಧನವಿಭಕ್ತಿ	ಮ ಏ

ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 7 ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳುಂಟುವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಕಾರಕಾರ್ಥಗಳು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

- ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತೃರ್ಥ ಉ
- ದ್ವಿತೀಯ ಕರ್ಮಾರ್ಥ ಅನ್ನು
- ತೃತೀಯ ಕರಣಾರ್ಥ ಇಂದ
- ಚತುರ್ಥಿ ಸಂಪ್ರಧಾನ ಗೆ
- ಪಂಚಮಿ ಅಪಧಾನ ದಸೆಯಿಂದ
- ಷಷ್ಠಿ ಸಂಭಂಧ ಅ
- ಅಪ್ತಮಿ ಅಧಿಕರಣ ಅಲ್ಲಿ
- ಸಂಭೋಧನ ಅಭಿಮುಖೀ ಏ. ಆಕರಣಹಳಗನ್ನಡ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪಗಳು

- ಪ್ರಥಮಾ ಮ್ ಮ್ ರಾಮಂ
- ದ್ವಿತೀಯಾ ಅಮ್ ರಾಮನಂ
- ತೃತೀಯ ಇಮ್ ರಾಮನಿಂ
- ಚತುರ್ಥಿ ಗೆ ರಾಮಂಗೆ
- ಪಂಚಮಿ ಅತ್ತಣಿಂ ರಾಮನತ್ತಣಿಂ
- ಷಷ್ಠಿ ಅ ರಾಮನ
- ಸಪ್ತಮಿ ಒಳ್ ರಾಮನೊಳ್

ಕ್ರಿಯಾ ಪದ ಪ್ರಕರಣ:

“ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳೇ ಕ್ರಿಯಾಪದ” ಅಥವಾ “ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.”

ಉದಾ :ದೀಪವು ಉರಿಯುತ್ತದೆ. ಹಸುವು ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯು ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಣ್ಣ ಉಟವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇವರು ಒಳ್ಳೆದನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೆರೆ ಎಳೆದಿರುವ ಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ಶಬ್ದಗಳೆಲ್ಲ “ಉರಿ ಕೊಡು ಮಾಡು” ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಮೂಲ ರೂಪವಾಗಿದೆ..ಧಾತು ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಕೃತಿ“

ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ಮೂಲ ರೂಪಕ್ಕೆ ಧಾತು/ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದು ಹೆಸರು “ಅಥವಾ”ಕ್ರಿಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದದೆಯೂ ಇರುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕೃತಿ/ಧಾತು ಎಂದು ಎಂದು ಹೆಸರು”ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆ: ಧಾತು + ಪ್ರತ್ಯಯ + ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಮಾಡು + ತ್ತಾನೆ + ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಯತ್ನ + ಇಸು + ಯತ್ನಿಸು, ಕನ್ನಡ + ಇಸು + ಕನ್ನಡಿಸು, ಭಾವ + ಇಸು + ಭಾವಿಸು, ರಕ್ಷ + ಇಸು + ರಕ್ಷಿಸು, ಓಡು + ತ್ತಾನೆ + ಓಡುತ್ತಾನೆ.

ಧಾತುಗಳ ವಿಧಗಳು:

ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಮೂಲಧಾತು (ಸಹಜ) ಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧಿತ ಧಾತುಗಳು.

ಮೂಲ ಧಾತುಗಳು :

“ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಇರುವ ಧಾತುಗಳಿಗೆಮೂಲಧಾತು / ಸಹಜಧಾತು ಎಂದು ಹೆಸರು” ಉದಾಹರಣೆ: ಮಾಡು, ಹೋಗು , ಬರು, ನಡೆ, ನೋಡು, ಓಡು, ಹುಟ್ಟು, ಅಂಜು, ಸುತ್ತು, ಬಿತ್ತು , ಹೊಗಳು , ತೆಗಳು , ಎಳೆ , ಸೆಳೆ ತಿಳಿ , ಅರಿ , ಸುರಿ, ಅರಸು, ಸೆಳೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಮೂಲಧಾತು + ಪ್ರತ್ಯಯ =ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಮಾಡು + ತ್ತಾನೆ =ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ನೋಡು + ಇಸು =ನೋಡಿಸು, ತಿನ್ನು + ತ್ತಾನೆ = ತಿನ್ನುತ್ತಾಳೆ

ಸಾಧಿತ ಧಾತುಗಳು :

“ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ , ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ‘ಇಸು’ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದಾಗ ಸಾಧಿತ ಧಾತುಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ.”ಇವಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ಧಾತು ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ + ಪ್ರತ್ಯಯ + ಸಾಧಿತ ಧಾತು,

ಅಬ್ಬರ + ಇಸು + ಅಬ್ಬರಿಸು

ಕಳವಳ + ಇಸು + ಕಳವಳಿಸು

ಕನ್ನಡ + ಇಸು + ಕನ್ನಡಿಸು

ಚಿತ್ರ + ಇಸು + ಚಿತ್ರಿಸು

ಸ್ತುತಿ + ಇಸು + ಸ್ತುತಿಸು

ಸಿದ್ದಿ + ಇಸು + ಸಿದ್ದಿಸು

ಓಲಗ + ಇಸು + ಓಲಗಿಸು

ಮಲಗು + ಇಸು + ಮಲಗಿಸು

ಪ್ರೀತಿ + ಇಸು + ಪ್ರೀತಿಸು

ರಕ್ಷ + ಇಸು + ರಕ್ಷಿಸು

ಧಗಧಗ + ಇಸು + ಧಗಧಗಿಸು

ಧಳ ಧಳ + ಇಸು + ಧಳ ಧಳಿಸು

ಭಾವ ಸೂಚಕಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳು "ಇಸು" ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಾಧಿತ ಧಾತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಯತ್ತಿಸು, ಸ್ತುತಿಸು, ಜಯಿಸು, ಲೇಪಿಸು, ಶೋಕಿಸು, ಭಾವಿಸು, ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಧಾತುಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕದಲ್ಲಿ 'ಇಸು' ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಧಾತುಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂದು "ಇನೋಬ್ಬರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವುದು" ಉದಾ : ಮೂಡಿಸು ಕಲಿಸು, ಬರೆಯಿಸು, ನುಡಿಸು ಹೇಳಿಸು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು ಮತ್ತು ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು ಎಂಬ ವಿಧಗಳುಂಟು.

ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು: ಅರ್ಥಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಅರ್ಮಪದವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತು ಎಂದು ಹೆಸರು" "ಈ ಸಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಏನನ್ನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಕರ್ಮಪದ	ಪರ್ಮಪದ	ಕ್ರಿಯಾಪದ
ರಾಮನ್ನು	ಮರವನ್ನು	ಕಡಿಯುತ್ತಾನೆ
ಭೀಮನ್ನು	ಬಕಾಸುನನ್ನು	ಕೊಂದನು
ದೇವರು	ಲೋಕವನ್ನು	ರಕ್ಷಿಸುವನ್ನು
ಶಿಲ್ಪಿಗಳು	ಗುಡಿಯನ್ನು	ಕಟ್ಟಿದರು
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ಪಾಠವನ್ನು	ಓದಿದರು
ಹುಡುಗರು	ಕೆಲಸವನ್ನು	ಮಾಡುತ್ತಾರೆ
ಅನೇಕರು	ನದಿಯನ್ನು	ದಾಟಿದರು
ಸಾಧುಗಳು	ದೇವರನ್ನು	ನಂಬುತ್ತಾರೆ

ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳು:

ಕರ್ಮಪದದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೇ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮ್ಯವಾದ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಅಕರ್ಮಕ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಕರ್ತೃಪದ	ಕ್ರಿಯಾಪದ	ಧಾತು
ಮಗು	ಹುಟ್ಟಿತು	ಹುಟ್ಟು
ರಾಮನು	ಬಂದನು	ಬಂದ
ಮಳೆ	ಬೀಳುತ್ತದೆ	ಬೀಳು
ಮಗುವು	ಅಳುತ್ತಿದೆ	ಅಳು
ಕೂಸು	ಮಲಗಿತು	ಮೂಲಗು
ರಾಮನು	ಓಡಿದನ್ನು	ಓಡು
ಆಕಾಶ	ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ	ಹೊಳೆ
ಅವನು	ಬದುಕಿದನು	ಬದುಕು
ಕಳ್ಳರು	ಹೆದರಿದರು	ಹೆದರು
ಅವರು	ನೇರಿದರು	ನೇರು
ಇವಳು	ನೆನೆದಳು	ನೆನೆ
ಹುಡುಗರು	ಓದಿದರು	ಓದು

ಕರ್ತೃ ಪದ:

ಕ್ರಿಯೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿದರು / ಯಾವುದು ಮಾಡಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ಪದವನ್ನು ಕರ್ತೃಪದವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಕರ್ಮ ಪದ:

ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಪದಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.”

ಕ್ರಿಯಾ ಪದ:

ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಗಳು :

“ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಗಳುಂಟು ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

- ಕಾಲರೂಪಗಳು
- ಅರ್ಥ ರೂಪಗಳು

ಕಾಲರೂಪಗಳು:

ವರ್ತಮಾನ,ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಕಾಲರೂಪಗಳು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಕಾಲರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಕಾಲ ರೂಪಗಳ ವಿಧಗಳು :ಕಾಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ

- ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ
- ಭೂತ ಕಾಲ
- ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ

ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ:

“ಕ್ರಿಯೆಯು ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದವೆನಿಸುವುದು.”

ವರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೂ , ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೂ ನಡುವೆ “ಉತ್ತ” ಎಂಬ ಕಾಲ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಉರುವುದು.

ಉದಾಹರಣೆ: ಧಾತು + ಕಾ.ಸೂ + ಅಖ್ಯಾತ =ಕ್ರಿಯಾಪದ

ಹೋಗು + ಉತ್ತ + ಆಳೆ = ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ - ತ್ತಾರೆ

ಹೋಗು + ಉತ್ತ + ಆದೆ = ಹೋಗುತ್ತದೆ - ತ್ತವೆ

ಹೋಗು +ಉತ್ತ + ಈಯ = ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ - ತ್ತೀರಿ

ಹೋಗು + ಉತ್ತ + ಏನೆ = ಹೋಗುತ್ತೇನೆ - ತ್ತೇವೆ

ಭೂತ ಕಾಲ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ :

ಕ್ರಿಯೆಯ ಹಿಂದೆ ನೆಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೇ ಭೂತಕಾ- ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೂ, ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ನಡುವೆ “ದ” ಎಂಬ ಕಾಲ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬರುವುದು.ಉದಾಹರಣೆ:

ತಿಳಿ- ಇದು ಒಂದು ಧಾತು ಶಬ್ದಧಾತು + ಕಾ . ಸೂ ಪ್ರ + ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರ = ಕ್ರಿಯಾಪದ ಏ. ವ ಬಹುವಚನ

ತಿಳಿ + ದ + ಅನು = ತಿಳಿದನು ತಿಳಿದರುತಿಳಿ + ದ + ಅಳು = ತಿಳಿದಳು ತಿಳಿದರು

ತಿಳಿ + ದ + ಇತು = ತಿಳಿಯಿತು ತಿಳಿದವುತಿಳಿ + ದ + ಎ = ತಿಳಿದೆ ತಿಳಿದಿರಿ

ತಿಳಿ + ದ + ಎನು = ತಿಳಿದೆನು ತಿಳಿದೆವು

ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ:

ಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೇ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲ .ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ನಡುವೆ “ವ” ಅಥವಾ “ಉವ” ಎಂಬ ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವುದು.ಉದಾಹರಣೆ:

ಕೊಡು - ಇದು ಒಂದು ಧಾತು ಶಬ್ದಧಾತು + ಕಾ .ಸೂ + ಅಖ್ಯಾತ = ಕ್ರಿಯಾಪದ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಏ.ವಚನ ಬಹುವಚನ

ಕೊಡು + ವ + ಅನು = ಕೊಡುವನು ಕೊಡುವರು

ಕೊಡು + ವ + ಅಳು = ಕೊಡುವಳು ಕೊಡುವರು

ಕೊಡು + ವ + ಅದು = ಕೊಡುವುದು ಕೊಡುವುದು

ಕೊಡು + ವ + ಎ = ಕೊಡುವೆ ಕೊಡುವಿರಿ

ಕೊಡು + ವ + ಎನು = ಕೊಡುವೆನು ಕೊಡುವೆವು.

ಅರ್ಥರೂಪಗಳು:

“ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕಾಲ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ .ಅರ್ಥ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಳು ನೇರವಾಗಿ ನೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ .”“ಅರ್ಥರೂಪಗಳು, ಆಜ್ಞೆ, ಹಾರೈಕೆ , ನಿಷೇಧ, ಸಂಶಯ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.” ಅರ್ಥರೂಪಗಳ ವಿಧಗಳು ಅರ್ಥ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಗಳುಂಟು ಅವುಗಳೆಂದರೆ ವಿದ್ಯರ್ಥಕ ರೂಪ, ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ರೂಪ ಮತ್ತು ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ರೂಪ.

ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ ರೂಪ :

ವಿಧಿ ಎಂದರೆ "ಆಜ್ಞೆ, ಆಶೇರ್ವಾದ , ಅಪ್ಪಣೆ, ಹಾರೈಕೆ, ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಧಾತುವಿಗೆ "ಅಲಿ" "ಓಣ " ಎಂಬ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ.ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ."

ಉದಾಹರಣೆ:

ಧಾತು + ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ = ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾ

ಹೋಗು + ಅಲಿ = ಹೋಗಲಿಬರೆ + ಇರಿ = ಬರೆಯಿರಿ

ಹೋಗು + ಓಣ = ಹೋಗೋಣ

ಬರೆ + ಓಣ = ಬರೆಯೋಣ

ಉದಾಹರಣೆ:

ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಮುದುಕನಿಗೆ ಭಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ತಾಯಿ - ಕೋರಿಕೆ

ಅವರು ಪಾರವನ್ನು ಓದಲಿ - ಅಜ್ಜೆ

ಅವನು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ - ಅಪ್ಪಣೆ

ಅವನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ - ಹಾರೈಕೆ.

ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ರೂಪ:

ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ / ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥ ತೋರುವಾಗ ಧಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೆನಿಸುವವು."ಈ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೆ "ಅಳು " "ಅನು " "ಅದು" ಎ ಅವು ಎಂಬ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದು ಸೇರಿ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಧಾತು + ಅ. ಪ್ರತ್ಯಯ + ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ

ಹೋಗು + ಅಳು + ಹೋಗಳು

ಬರೆ + ಅನು + ಬರೆಯನು

ಮಾಡು + ಅವು + ಮಾಡವು

ಕುಡಿ + ಅಳು + ಕುಡಿಯಳು

ಮಾಡು + ಅದು + ಮಾಡದು

ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ:

ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ಎಂದರೆ ಸಂಶಯ/ಊಹೆ ಎಂದರ್ಥ ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ/ ನಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಯನ್ನು ಸಂಭಾವಿಸುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. "ಈ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಧಾತುವಿಗೆ "ಆನು" "ಆಳು" "ಏನು" ಈತು, ಈಯೆ, ಎಂಬ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ:

ಧಾತು + ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರ = ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ರೂಪ

ಮಾಡು + ಆನು = ಮಾಡಾನು

ಬರೆ + ಆನು = ಬರೆದಾನು

ಕುಡಿ + ಏನು = ಕುಡಿದೇನು

ಬರೆ + ಏವು = ಬರೆದೇವು

ಕುಡಿ + ಏವು = ಕುಡಿದೇವು

ಮಾಡು + ಈತು = ಮಾಡೀತು

ತಿಳಿ + ಆನು = ತಿಳಿದಾನು

ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

“ಪುರುಷ, ವಚನ, ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಧಾತುವಿಗೆ ಸೇರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ರೂಪಗಳು, ರೂಪ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

- ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು
- ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು
- ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.

ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಕಾಲ, ರೂಪ, ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉದಾಹರಣೆ : ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದಳು.

ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳು:

ತಮ್ಮ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉದಾಹರಣೆ: ಕನಕದಾಸರು ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಯುಕ್ತ ಪದಗಳು: “ಎರಡು / ಹಲವು ಧಾತುಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಗಳು ಸೇರಿ ಆಗುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ” ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದ” ಎಂದು ಹೆಸರು.